

ПОНОМАРЧУК С. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДАЛЬНИХ ГРАМАТИЧНИХ ЛЕКСЕМ В ІСПАНОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ ДИСКУРСІ

У статті йдеться про використання модальних граматичних лексем (МГЛ) в іспаномовному діловому дискурсі, особлива увага звертається на їх стратегічну направленість з урахуванням комунікативно-прагматичних чинників, особливостей функціонування широкого спектру когезійних засобів.

Ключові слова: діловий дискурс, модальна граматична лексема, вербальний маркер, модальний конектор.

В статье речь идет об использовании модальных грамматических лексем в испаноязычном деловом дискурсе, особое внимание обращается на их стратегическую направленность с учетом коммуникативно-прагматических, особенностей функционирования широкого спектра когезионных средств.

Ключевые слова: деловой дискурс, модальная грамматическая лексема, вербальный маркер, модальный конектор.

The article deals with the use of the modal grammatical tokens in the Spanish business discourse, paying special attention to their strategic orientation based on communicative and pragmatic factors and the peculiarities of functioning a the wide range of means of cohesion.

Key words: business discourse, modal grammatical lexeme, verbal marker, modal connector.

Комунікація є особливим способом існування живої людської мови з притаманною їй категоріальної організації засобів мовного коду [2:152]. Існують різні типи комунікації, кожному з яких притаманний ряд власних особливостей. Для ділової комунікації обов'язкове дотримання багаторівневих засобів мовного вираження, є специфічною формою взаємодії людей у процесі трудової діяльності. Характерні риси ділової комунікації зумовлені багатофакторними чинниками, які є теоретично обґрунтованими в існуючих моделях комунікативного процесу (стилістично-

фінкціональні, комунікативно-прагматичні, інформаційні моделі комунікації тощо). Ділова комунікація належить до формального спілкування, має спрямування на розв'язання конкретних завдань, досягнення визначеної мети [4:243].

Задля досягнення успішних результатів ділового спілкування важливим є використання певних стратегічно детермінованих прийомів в організації ділового дискурсу. У кожній комунікативній ситуації використовується своя комунікативна стратегія, яка сприяє досягненню цілей спілкування [3:207]. Тому використання модальних граматичних лексем має вирішальне значення для успішного протікання ділового дискурсу, є метою солідаризації та кооперації у комунікації для подальшого укладення ділових угод між партнерами та організаціями.

Різними аспектами дослідження комунікативних тактик і стратегій займалися такі дослідники як Іссерс О. С., Селіванова О. О., Белова А. Д., розробкою граматичних лексем займалася Шевкун Е. В., велику увагу у своїх роботах діловому дискурсу приділяли Бачевич Ф. С., Макаров М. Л., Почепцов Г. Г. та інші.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю подальшого дослідження дискурсивної сторони мовлення та іспаномовного ділового дискурсу. Зокрема, функціонування широкого діапазону когезійних засобів, серед яких нами були виділені модальні граматичні лексеми, що обумовлює якісно новий підхід до вивчення явища дискурсу.

Метою роботи є вивчення особливостей використання модальних конекторів в іспаномовному діловому дискурсі, виявлення їх комунікативної і національно-культурної специфіки, прагматичної спрямованості, визначення їх смислової структури.

Об'єктом дослідження є модальні граматичні лексеми (модальні сполучникові вислови), які виступають ядром модальних висловлювань та організують певні мовленнєві дії, спрямовані на досягнення комунікативної мети.

Предметом дослідження є використання певних модальних конекторів в іспаномовному діловому дискурсі.

Матеріалами нашого дослідження стали іспаномовні ділові папери, листи, угоди, контракти, договори.

Новизна дослідження полягає у тому, що на основі аналізу офіційного стилю мовлення, а також сучасного іспаномовної ділового дискурсу визначаються основні функції та значення використання модальних конекторів, виявляються особливості і результати їх вживання.

Важливими у іспаномовних контрактах та угодах є вербальні маркери, які впливають на структуру, а також надають угодам ознак офіційності. Серед головних семантичних стратегій є використання сполучникових висловів (*locuciones conjuntivas*), які в сучасному іспаномовному діловому дискурсі відіграють визначальну роль для успішного досягнення поставлених цілей, тактично вказують на подання семантичної інтерпретації, а також визначають наміри сторін, які підписують договори щодо майбутнього співробітництва чи розірвання домовленостей.

Внутрішньо-фразовий модальний конектор мети *a fin de + Infinitivo* з огляду на аналіз факторів їх семантичної структури дозволяє інтерпретувати модальні висловленні наступним чином: у прикладі (1) модальній граматичній лексемі слідує дієслово “*poder*” (“*realizar*”), з огляду на це, висловлювання набуває іншого характеру логіко-семантичного зв’язку “*умови*”, у той час як перша його частина набуває ознаки деонтичної модальності (а інтенційна перспектива висловлювання могла бути визначена як “*наказ*”) [1:26] використовується для вираження певної мети однієї із сторін, яка укладає договір:

1)El impuesto del 5% al valor de venta de los coches de segunda mano será abonado por cuenta del vendedor dentro de los 13 días de formalizado el presente contrato a fin de poder realizar el traspaso de propiedad [7].

La Asamblea General Ordinaria deberá considerar las propuestas de designación de Socios Honorarios formuladas por no menos del treinta por ciento de los socios derechos a voto. Serán “Socios Benefactores” los que hubieren efectuado contribuciones importantes a

esta Asociación a fin de que pueda perseguir su objeto, o que anualmente abonen el (triple o cuádruple) de la cuota social [7].

У ініціальній позиції *a fin de (que)* надає висловлюванню аргументаційного характеру, а друга частина висловлювання також має інтенцій не спрямування “примусу”:

A fin de dar cumplimiento al artículo 1843 del Código Civil la cónyuge del vendedor señora Armandez firma de conformidad con la presente venta [8].

Розглянемо сполучник образу дії *así* з слідуючим дієсловом у *Subjuntivo*, яка набуває статусу внутрішньо фразового конектора “*поступи*”, але, водночас, зазначимо розмитість типу логічного зв’язку, який у діловому дискурсі тяжіє до умовного, відкриваючи інтенціональну перспективу модального висловлення як “*застереження*”, а модальний компонент “вбудований” у внутрішню форму цієї граматичної лексеми, можливо визначити як її ймовірнісну:

Se establece que esta venta quedará solucionada si al comprador no le agradece el objeto vendido y así lo manifestare en forma legítima dentro de los 17 días de formalizado el presente contrato [8].

Даний сполучник, набуваючи ознак ідіоматичної словоформи (МГЛ), виконує у висловлюванні функціонально-логічні відносини поступки.

Розглянемо комунікативно-стратегічні параметри модального висловлювання, центром якого виступає модальна граматична лексема *en caso de (que)*, конектор умовного типу зв’язку. Звернемо увагу на його смислову структуру, реконструйовану через функціонування модального дієслова та сполучника “у”, який зв’язує тематичні блоки висловлювання вживання часів у першому блоці мікротексту, водночас модальна граматична лексема у своїй внутрішній формі містить модальну силу деонтичної модальності.

CONTRATO DE COMPRAVENTA DE PROPIEDAD HORIZONTAL A CONSTRUIR POR CONSORCIO

A todos los efectos legales que diere lugar este contrato, las partes se someten a la competencia ordinaria de los Tribunales quedando

por constituidos sus respectivos domicilios en los precedentemente indicados donde se tendrá por válidas todas las notificaciones que se practiquen y en caso de cambio de domicilio deberá hacerse saber a la otra parte fehacientemente [7].

У іспаномовному діловому дискурсі жанрова належність МГЛ, де функціонує *en caso de* водночас виступає як маркер тактики уведення обмежень на арбітражії дії, тобто у деонтичній модальності [1:97]:

El socio comanditario que realizara actos determinados de administración se responsabilizará solidaria e ilimitadamente por los resultados de dichos actos; en caso de que la asunción de la administración sea habitual, la responsabilidad se extenderá a todos los actos que realiza la sociedad [7].

El vendedor declara no adeudar suma alguna en concepto de patentes, impuestos de emergencia, fondo nacional de autopistas, gravámenes Prendarios, multas de tránsito, o cualquier otra tasa, impuesto, contribución hasta la fecha; en caso contrario se compromete a responder por los daños y perjuicios ocasionados [7].

El vendedor declara no adeudar suma alguna en concepto de patentes, impuestos de emergencia, fondo nacional de autopistas, gravámenes Prendarios, multas de tránsito, o cualquier otra tasa, impuesto, contribución o gravamen, hasta la fecha; en caso contrario se compromete a responder por los daños y perjuicios ocasionados [7].

Зазначимо, що обидві розглянуті МГЛ *en caso de*, *en caso contrario* визначають відношення квазосинонімії і потенційно належать до одного ФСП – деонтичної модальності, але все ж відрізняються ступенем дії “примусу” та прагматичною перспективою, яку вони надають висловлюванню (наприклад “погроза”):

CONTRATO DE LOCACIÓN COMERCIAL

El locatario se compromete a mantener el bien y sus instalaciones que le son entregadas en perfecto estado de funcionamiento, en iguales condiciones y a devolverlo en las mismas que le fueron entregado, con excepción de las producidas por el desgaste natural de las

cosas, en caso contrario responderá por los daños y perjuicios producidos [7].

Модальна граматична лексема *como si* + дієслово в *Subjuntivo* має логічний аспект “порівняння” і функціонує як стильотворчий внутрішньо фразовий конектор:

Con dicho representante únicamente, se entenderá todas las relaciones emergentes del presente contrato, debiendo dar cumplimiento a las obligaciones de su representado, como si fuera este mismo [8].

Модальна граматична лексема *así como* (*locución conjuntiva de modo*) функціонує в сучасних іспаномовних договорах як зображення способу дії та для підкреслення додаткових умов угоди, внести уточнення та корективи:

Todas las modificaciones o adicionales autorizados, así como diferencia de calidad, a las fijadas o a fijar para todo el edificio, producirá un aumento o reducción del costo de la unidad respectiva y se liquidará independientemente de la contabilidad general de la obra, que será ejercida por el Contador Público Nacional [8].

Для будь-якої заборони стратегічно використовується модальна граматична лексема *en ningún caso*, яка дає змогу ввічливо поставити заперечні умови:

El plazo de la locación se establece en el término de 13 años, que se empiezan a contar a partir de la firma del presente contrato. En ningún caso este plazo podrá ser prorrogado ni se entenderá que existe tácita reconducción del mismo [7].

Оскільки специфіка ділового спілкування полягає в тому, що, незалежно від того, хто є безпосереднім укладачем документа й кому безпосередньо його адресовано, офіційним автором та адресатом документа майже завжди є організація в цілому. Це ми можемо простежити у договорі про співпрацю з товариством з обмеженою відповідальністю, в якому можна зустріти модальну граматичну лексему *salvo que*, що вживається із дієсловом у *Subjuntivo*:

Los socios comanditados no pueden realizar ninguna operación en interés encontrado con los de la sociedad, por sí o por terceros, salvo que exista acuerdo expreso, por escrito, entre todos los socios

comanditarios y comanditados autorizándolo a realizar dicha operación [8].

Даний сполучниковий вираз реалізується як внутрішньо фразовий модальний конектор, що виконує зв'язок причинності і реалізує ступінь дії “застереження”.

У такому ж типі договору можна зустріти сполучниковий вираз *si bien*, що реалізується як ступінь дії “поступка” (хоч і) [1:204]:

Si bien la administración estará a cargo de los socios comanditados, los socios comanditarios tendrán derecho, por sí o por interpuestas personas, a vigilar la marcha de la sociedad examinando los libros pertinentes [7].

У договорі про купівлю-продаж можна зустріти часовий сполучниковий вираз виправдання *siempre que*, при тому дієслово повинно вживатися в *Subjuntivo* (і стосується майбутнього часу) [1:210]:

Este boleto podrá ser transferido o vendido o cedido siempre que al nuevo comprador no se le pueda objetar condiciones de tipo moral, debiendo éste aceptar todas y cada una de las partes que contiene este boleto y con conocimiento de la vendedora [7].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином ми визначили, що офіційно-діловий стиль мовлення – це мова ділових паперів розпоряджень, програм, заяв, автобіографій, протоколів, законів, анкет, договорів тощо. Так як це особливий стиль, який не вживається у повсякденності, він вимагає певних чітких правил і рамок, яких необхідно дотримуватись. Йому притаманна точність, послідовність, лаконічність викладу фактів, гранична чіткість у висловленні.

Діловий дискурс як елемент офіційно-ділового стилю мовлення належить до формального спілкування та регламентується за формою і змістом. Ділова комунікація спрямована на полегшення міжкультурних бар'єрів, має за мету розв'язання конкретних завдань ділового зв'язку, зорієнтована на досягнення визначеної мети (міжнародні переговори, підписання ділових угод, укладання контрактів тощо).

Комунікативну стратегію (у нашому випадку модальний сполучниковий вираз) варто характеризувати як ознаку когнітивних планів, які являють собою загальну організацію певної послідовності комунікативних дій і включають цілі взаємодії, реалізація яких передбачає декілька способів, вибір яких регулюється комунікативною стратегією. Саме завдяки використанню сполучникових виразів мети, умови, застереження, поступки тощо досягається ефективний результат ділового дискурсу.

Зокрема, дослідивши і реконструювавши семантичну структуру МГЛ як ядра модальних висловлювань, ми дійшли до висновку, що саме такі когезійні засоби відкривають інтенційну перспективу висловлювання, додають нових модальних відтінків і є топосом поєднання декількох типів логічного зв'язку.

Дане дослідження є досить перспективним, адже постійно відбувається розвиток міжнародних відносин, тому знання та правильне стратегічне використання вербальних маркерів, сполучникових виразів та ідіоматичних одиниць сприятиме успішній письмовій комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шевкун Е.В. Іспано-російсько-український словник граматичних лексем / Елеонора Володимирівна Шевкун. – К. : Освіта Україна, 2014. – 284 с. 2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : [підручник] / Флорій Сергійович Бацевич. – К. : ВЦ "Академія", 2009. – 376 с. 3. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики / Олена Олександрівна Селіванова – К. : Фітосоціоцентр, 1999. 4. Діденко А.Н. Сучасне діловодство / Анатолій Никифорович Діденко. – К. : Либідь, 2004. – 384 с. 5. Langenscheidts Musterbriefe. 100 Briefe Spanisch fur Export und Import. — Berlin und Munchen : Langenscheidt KG. 2000. – 154 S. 6. Nolasco R. Conversation / Richard Nolasco. – Oxford : Oxford University Press, 1990. – 148 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

7. *Contratos comerciales* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – <http://www.contratocomercial.com.ar> 8. *Formatos de contratos mercantiles* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://formato-contrato.com/formato-de-contrato-mercantil/>.